

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Arad és csanádi egyesült vasutak palotájában, főbejárat-
tól balra az udvarban. — Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 357.

ELŐFIZETÉS: Helyben: évre 12 frt, 1/2 évre 8 frt, 1/4 évre
8 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt,
1/4 évre 8 frt 80 kr, 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petít sor egyszer 10 kr, minden kö-
vetkezéskor 8 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyitási sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi
egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

Vége.

Arad, október 1.

(*) A minap közöltünk egy telegramot, melyben fővárosi tudósítónk megemlékezett a tervbe vett obstrukcióról, melylyel az ujoncz jutalék-törvényjavaslat tárgyalásánál Bánffy báró miniszterelnököt az ellenzék halálosan akarta megtámadni — utoljára. Nem lesz obstrukció. Nem lesz, mert már ez az ellenzék nem fog semmi féle törvényjavaslathoz hozzászólni. Tegnap jelentette be a miniszterelnök a képviselőház halálát a főrendiház ülésén, ma a képviselőházban, csak épen a napot nem jelölte meg még, a mikor itt kell hagynia ezt az árnyék világot, mely különben elég hálátlanul már régen várta ezt a cselekedetet és a millenniumi ünnepek magasztosságában látott csak okot élete meghosszabbítására.

Hát bizony nem is meglepetésként hatott a Bánffy halálós ítélete, mert a közvélemény a képviselőházat az ellenzék minden eszme nélkül való, romboló hatású működése már régen halálra ítélte. Nagyön naiv az az ellenzéki vagdalkozás, hogy Bánffy báró, a képviselőház tekintélyének ártott politikájával. Bizony régen nem kísérték már az országban azzal a figyelemmel a tisztelt honatyák működését, melyet azok ébresztenek, kik a tekintélyt nem követelik, mert van nekik. Mentől jobban bomlott az ellenzék és marakodott a maga körében, annál nagyobbra nőtt a

szóáradat, melylyel a tettekre való képtelenségét próbálta elfeledtetni. Ebben az áradatban sok szembántó piszo! uszált és ha a rombolás, mely nyomában jár, nem nagyobb, az csak a szabadelvűpárt tettejének az érdeme, melyből így is származott néhány hasznos törvény azokon kívül, melyek az egyházpolitika terén épen-séggel új korszakot nyitottak meg.

Nem csuda hát, ha az országban mindenfelé nagy kedvetlenséggel kísérik már régen az országgyűlés működését. És az ellenzék már hónapok óta érzi, hogy ennek a kedvetlenségnek a teljes súlya őrá nehezedik, míg a szabadelvűpárt a sikerek egész sorozatával áll oda a nemzet ítélőszéke elé. Ezért próbál meg mindenféle megengedett és meg nem engedett eszközt a hangulatcsinálásra. Ezért veszik most rossz néven Bánffynak, hogy az országgyűlést a királylyal feloszlatattja, mert hátna ezután történt volna valami, a mi ha az ő népszerűségüknek nem használt volna is, de a szabadelvűpártnak ártott volna. Ezért hangoztatják most egész jámbor képpel, hogy az ellenzék miatt a kormány egy csomó törvényjavaslatot intézhetett volna még el, nem csináltak volna azok a fenegyerekek semmi galibát, ugyanis — a kerületeikben vannak elfoglalva. Igazán nem szép Bánffytól, hogy nem hagyja őket ott nyugodtan dolgozni. Mit is törődik ő azzal, hogy a lelkeket az igazság színében hivalkodó szókkal és egyenes hazugságokkal izgatják? Attól az izgalomtól a képviselőházban lehetne feb-

ruárig — beszélnie annak a pár honatyának, a ki nem készíti elő az alkotmányos szabadságra a választókat. De hát mit is lehet várni az olyan kormánytól, a mely még a Vecsey báró bölcsességét sem bírja és nem látja be, hogy a népet vallási szentségekkel a haladás ellen felizgatni és a karhatalom föltétlen távoltartásával a szavazó intelligencia visszaszorítására felhasználni — az igazi választási szabadság!

Igen, igen, most már, hogy visszavonhatatlanul leáldozik a nap és korai vége lesz az országgyűlésnek, nincs is ok a feloszlataira. Nemcsak, hogy semmi rosszat sem akart az ellenzék, de nem is tett semmi olyat. Dehogy is hagyott cserbe eszméket, melyeket ő sürgetett, lett hűtlen elvekhez, melyek létének jogosultságot adtak; nem ő volt, a ki a nemzet tömörítése helyett a felekezetek szerint való tagozódást megcsinálta, nem ő állította szembe ellenségekként a gazdákat a kereskedőkkel, nem ő taktikázott és paktált itt is ott is az országrontó nemzetiségekkel! Dehogy is! Mindez álmom, melyet a hatalomban autokrata szabadelvűpárt valósgként akar elhitetni az emberekkel.

Es ha mindaz a rossz, mely az ellenzék működéséből az országra háramlott, nem egyéb a közvélemény érzelmi csalódásánál, micsoda jogczimen küldik haza az ellenzéket épen akkor, midőn egy nagy erőfeszítéssel beiekészült ugrani a népszerűség teljes közepébe?

A Vaskapun át remélt az ellenzék.

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

A sátán.

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárczája. —

Ira: Sebest Samu.

Karvasi Dániel urnak vendégei érkeztek. A falusi uri portán liberális knoisok jártatták a lovakat, melyekről szakadt a tajték s izzadt bőrtük párolgott a hűvös levegőn. A városi vendégek a falu idyllikus csendjétől elragadtatva dicsőítették a magányt, és a szabad természet gyönyörű pompáját. Karvasi és neje alig győzték felelettel jól tartani a bőbeszédű vendégeket. Különösen sokat csevegett özv. Hidasiné, egy tüzes szemű eleven városi menyecske, a ki már nem először volt Karvasiék vendége s akit az utóbbi időben gyakran vonzott falura — amint mondani szokta — a csendes magány utáni vágyakozás.

A falusi plébánia épen a Karvasiék házá-
nak szomszédságában volt. Tiszteletes Balogh Bálint naponta megszokott fordulni a földes urnál. A szép, nyulánk fiatal pap minden valóságossága mellett is bizonyos tekintetben szabadelvű férfi volt, de puritán jellege soha sem engedte meg, hogy bizonyos határt túllépjen. A társalgást komoly és jámbor dolgokról folytatta és a borból mindig mértéktelenesen ivott. A bor néha gonosz ital és feloldja az

ember nyelvét, megnyilatkoztatja a szívét és olyan cselekedetekre ösztönzi, a mit rendesen késő bánat követ.

Pedig tiszteletes Balogh Bálint urnak nem is állott volna rosszul, ha olykor-olykor szép férfias arczán kicsattant a mámor tüze, sőtét szemeiben fellobban az ifjúság jó kedve s örökös kimért mozdulataiba egy kis fesztlenséget vegyit.

Özv. Hidasiné Karvasinének bizalmasan azt vallotta, hogy ez a pap csak fél-ember, de így is egészsébb valamennyinél.

Jó volt, hogy Balogh Bálint est nem halotta, mert akkor bizonyára nem ment volna el prédikáció után Karvasi Dánieléhez, a hová ebédre volt hívva. Ez az ebéd pedig — tekintettel a vendégekre — nem valami-szüksős ebéd volt. Régi avas borok kerültek az asztalra ilyenkor és bizony sokkal jobb kedvvel kelt fel mindenki az ebédől, mint a milyennel letült.

A tágas ebédlőben már fel volt terítve, mikor Bálint pap megérkezett. A vendégeknek Karvasi bemutatta a tiszteletes urat.

Hidasiné csak a végén állott elő és szokott jó kedélyével így szól:

— Csak tessék nekem is bemutatni, mert a tiszteletes ur már elfelejtett.

Bálint pap elpirult és tiszteletteljesen hajtott meg magát.

Az asszony mellé lépett és kezét nyújtotta, miközben halkán szólott:

— Milyen feledékeny ön, szent atyám. A multkor, mikor itt jártam, azt monda, hogy kedvesen fog rám emlékezni mindig.

— Ugy is van, — felelte a pap és leestőt-
te szemeit az asszony égető tekintete előtt.

— Ugy ám, hanem azóta hírét se hallom. Pedig a kire kedvesen emléksznék, azt nem szoktuk elkerülni állandóan és hébe-hóba barátságunknak, szeretetünknek nem csekély jelét adjuk.

Es Hidasiné e szavak alatt gyöngéden szorította meg Bálint pap kezét, a mely remegett a puha, fehér asszonyi marok lágyérintésétől. Hidasiné látta, hogy a tiszteletes ur szokatlan érzelmek hatása alatt áll s attól tartott, hogy túl talál löni a orzón. Hirtelen eleresztette a pap kezét és közönséges dolgokról kezdett fe-
csegni.

E közben elérkezett az ebéd ideje. Hidasiné úgy intézte a dolgot, hogy Bálint pap közelébe jusszon. A szép asszony kezdetben mindenféle egyforma szellemességgel szórta megjegyzéseit, de midőn a férfiak mind sürüben koozozingattak és egy kis mámor kezdett erőt venni a társaságon: nem tartott többé attól, hogy rájuk figyelnek és asszonyi szépségének egész erejével vette ostrom alá a fiatal papot.

bejutni a nemzet kegyébe. Azért a hivalkodó pátoz a nemzeti génusz sérelméről annál az ünnepségnél, mely a magyar tudás diadala. Hangos, szépen kipécézett szókkal hirdetik mindenfelé, hogy Magyarország nem volt ott a Vaskapu megnyitásánál, nem volt ott a bukaresti ünnepeken, mert Bánffy bárónak nincs érke és akarata a magyar államiség megvédésére.

S mi a tény?

A tény, hogy a Vaskapu megnyitásánál bár az a megbízatásnál fogva nemzetközi ünnep volt, a magyarság mindenütt kiemelkedett. Az ünnepet, a melyen két idegen fejedelmet volt szerencsénk színre láthatni, a magyar állam rendezte. A házigazda ő volt. A meghívókat a magyar miniszterium küldötte szét. A magyar miniszterek előtérben állottak ez ünnepen mindenütt. Ő felsége a király, az idegen királyoknak mindig a magyar miniszterelnököt mutatta be legelőbb, holott a külügyminiszter is ott volt s az osztrák miniszterek. Azokon az aranyserlegeken, a melyekkel a nagy kulturális mű felavatásán a királyok kocczintottak, magyar felírás hirdeti a magyar munka dicsőségét. Ő felsége — a mi szokatlan kitüntetés számba megy — külön kihallgatáson fogadta a magyar szakembereket, a kiknek a mű megteremtése elévülhetetlen dicsősége, s az elismerés meleg szavaival adózott a magyar ész és magyar kéz titáni munkájának.

A disztések kivétel nélkül a magyar nemzet színeiben pompáztak. Egész zászlóerdeje volt a magyar trikolornak. Hogy a hajókon a tengerészeti zászló lengett, az természetes.

Azt, hogy a román parton kevés volt a magyar zászló s több volt az osztrák, végre is értjük s azt rossz néven venni nem lehet. S ha rossz néven vennék is, mit tegyünk? Nemzetközi udvariasságra egyetlen népet sem lehet kényszeríteni.

Az ellenzék lehet valódi vagy talmi naiv, a nemzet ítélő része azonban nem az és akár újságczikkelyekben akár interpellációkban találkozunk is e hiresztelésekkel, megérzi benne a hangulatcsinálás rávaszkodását és nem ül föl neki. Hisz

megérezte a külföld is a magyarság diadalát a Vaskapu megnyitásánál, bizonyíték rá az európai sajtó egyhangúsága Magyarország dicséretében. Ime csak néhány mutatóvány:

A „Hamburger Fremdenblatt” nagy elismeréssel ír a Vaskapu megnyitásáról, a többek között így honorálva a magyar kéz és a magyar pénz nagy művét: „A magyar állam ereje itt oly nagy tetteben próbálta ki erejét, mely mindenkor fényes bizonyossága marad az emberi tudás diadalmas hatalmának, a természettel való küzdelemben.

Hogy a mű befejezése az ezredéves fenállás ünnepével összeesik, az nem véletlen dolog. A magyarok súlyt helyeznek rá, s példával is bebizonyítani, hogy bár kulturájuk fiatal, még sem riadnak vissza a legnehezebb technikai problémákat — a melyeket csak a haladó civilizáció az államok feladatául felállíthat, friss bátorsággal megoldani.”

A „National Zeitung” a többek között ezt írja: Magyarország volt az építő s a vendéglátó, aki az egész világot, különösen pedig a szomszéd királyságok uralkodóit meghívta az új csatorna megnyitására. A munka kivételében teljesen önállóan járt el s így a mű előnyei és hibái neki tulajdonítandók be.

A párisi „Figaro” ezt írja: „A magyar nemzetnek, mely Európát az orszói ünnepekre meghívja, joga van büszkének lenni, mert kiválóan békés és civilizatorikus munkát vitt végbe.

A „Journal des Debats” pedig azt mondja, hogy az orszói ünnepeknek lényegileg magyar jellege volt. Aztán így szól: „A vaskapui csatornának, mint a magyarok által végzett műnek inaugurálását ők a millienniumi ünnepek megkoszorúzásának tekintették.

A berlini „Nordd. Allg. Ztg.” Magyarország millienniumának vívmánya gyanánt emlékszik meg róla, ami koronája a magyarok egyéb, kétségtelen vívmányainak. A „Köln. Ztg.” a magyarok büszkeségének mondja és Európa hasznának. Az angol lapok közül a „Standard,” a „Daily News” és a „Morning Post” terjedelmesen szólnak a nagy műről s nagy magasztalással említik a magyarok alkotó geniejét és áldozatkészségét. A „Times” már előbb elhalmozta dicsőreteivel a

magyarokat. A francia „Temp” szintén a magyar milliennium fényes megkoronázásának jelzi ezt az ünnepet; Széchenyi István gr. és Baross Gábor halhatatlan érdemeiről pedig minden külföldi lap megemlékezik.

Ime ezek a tények az ellenzék hangulataival szemben. Ezek a tények pedig azt mutatják, hogy immár nemcsak az országgyűlésnek lesz rövidesen vége, hanem vége van az ellenzék municziójának is. Hiába való minden puskaropogtatás, mosolyogva hallgatja azt Magyarország nagy szabadelvű tábora, mely harcosait megszaprodva fogja a parlamentbe küldeni. Későn tiltakozik Ugron Gábor a végórán az ellen, hogy ő és az a párt, mely tegnap a főrendiházban a kuriai bíráskodásról szóló javaslatot megbuktatta, nem egy. Mindenki emlékszik arra, a mit a miniszterelnök helyeslés között vágott oda a nagy székynek, hogy ha most már tiltakozik is a revízió ellen, a papok választási visszaéléseit korlátozó paragrafusok neki sem kellettek.

Vége, régen vége van annak, mikor Ugronéknak csak beszélniök kellett és megvolt a hit. Es a vég után jó az új kezdet, mely bizonyára szomorú lészen a megfogyott és megtörött ellenzékre.

A képviselőház feloszlata. A mitől az ellenzék tunti quanti úgy remegett, bekövetkezett. Mint a mennykő osapott le rájuk Bánffy báró miniszterelnöknek a főrendiház ülésén megadott válaszában az a tény, hogy a kormány ezt az országgyűlést legközelebb feloszlatja, illetve ez iránt Ő felségének elhatározását ki fogja kérni.

Már az ellenzék esti lapján is egyszerre meglátszott a kétségbeesés. Hamarjában nem tud mást előrántani, mint a főrendiházi tárgyalást, melynek eredményét „politikai komédiázás”-nak nevezi. Politikai komédiázással vádolják Bánffy azokat, akiknek egész politikai szereplésük — az egész világ tanára — sohasem volt más, mint komédiázás. Választási korteszbeszédjeik minden sora hűtükre a komédiázásnak. Egyik helyen a revíziót dicsőítik, másikon az egyházpolitika szabadelvűségét helyeselik és agyba-főbe szidják a néppártot. Majd Keoskeméten azon keseregnek, hogy miért bántja őket a néppárt, mikor ők sem akarnak egyebek lenni a kenetteljes néppártnál.

A választások eredménye remélhetőleg véget vet az ellenzék komédiázásának, sőt

— Igyék az egészségemre, — mondá és szeme közé nevetett az istenfélő férfinak.

A lelkiatya készséggel kapott a pohara után, miközben keveset kiöntött annak tartalmából.

— Hm — tréfált az asszony — keresz-telő . . . ?

Bálint pap égre emelte szemeit és nyugodtan ivott, mintha nem hallaná a pikáns cöl-zást.

— Ejh, ne osaljunk. A kiömlött bor helyett mást töltök. Nos, kocozintsunk! Éljen a szerelem!

— Nem, nem, felelte a pap — a szeretet Urunk, Jézus Krisztus is ezt hirdette.

— Tehát éljen a szeretet, — szólott az asszony és kocozintott . . .

A tiszteletes exuttal a szép asszony biztatására gyakrabban hajtogatta poharát, mint az rendes szokása volt.

Es im egyszerre azt vette észre, hogy nagyon beszédes kezd lenni. A vére tüzesen keringett ereiben és halántéka lüktetett. Érezte, hogy az aroza és a szíve különös érzelmek hatása alatt dobog. Rajta kapta magát, hogy tekintetét az asszony arozan feleli és annak tréfiát hasonló kedélyességgel viszonzza. Osakhogy most már a puritán pap nem tudott magának teljesen parancsolni. Erős akarata fékezte ugyan indulatait, de szívesen nézte az ass-

zony ragyogó szemeit, önfeledten leste ajkairól a szót, azokról az édes, kíváncsú ajkairól, melyek talán olyan csábító csókot tudnak lehelni, a mi megbabonázza az embert és kárhozatba ejti . . .

Mikor az ebédnek vége lett, a társaság a tágas szalonban vonult. Hidasiné karon fogta a papot és visszatartotta.

— Tehát — mondá — nem a szerelem, hanem a szeretet éljen.

— Ugy van, — felelte a pap mosolyogva. Az asszony félig nyitott ajkakkal, kaczagó szemekkel nézett Bálint papra. Aztán lassan egészen közelébe hajolt, úgy, hogy amas érezte a lehetét, az aroza melegségét. Lassu, de édesen csengő hangján így szólt:

— Onnek igaza van. A szeretet minden. Szerelem nincs a világon.

Van, van! akarta mondani a pap, de ezze legyőzte a szívet. Am, a mit nem mondott ki, azt már érezte. Van szerelem, van, dobogta minden osep vére. Az a sugár, a mi a szeméből ragyog, az a sutogás, a mi ajkaidról elszáll, az a melegség, a mit lehetettedben érzek az a búbáj, a mi lényedben rejlik, az mind-mind szerelem. Öröletes, tébolyító szerelem . . .

Am, Balogh Bálint tudott parancsolni magának és röviden így szólt:

— Oh, van asszonyom szerelem is, de az

tiltott gyümölcs, melyet a sátán nyújt a gyarló embernek.

A szép asszony homlokán egy keskeny redő szaladt végig. Ajkait összeszorította és hangja fátyolozott volt a haragtól a mint mondá:

— Tiszteletes ur, kérem a karját, vezessen a társasághoz!

Hidasiné a szalonban az asszonyok társaságába vegyült, a hol éppen a férfiakról volt szó.

— A férfiak? — mondá, — azok ostobák. A kiket nem állhatunk, azok nem értenek meg, és a kiket szeretünk, azok félreértenek . . .

Balogh Bálint tiszteletes ur aztán hamar bucsut vett a társaságtól, most már égett a talpa alatt a föld. Azt gondolta, hogy a osendes parochia visszaadja nyugalmat.

Nyugalom! Messze szállott az. Helyette fülébe cseng egy asszony vidám nevetése. Előtte ragyog az a két bűvölő szempár és a kíváncsú ajkak ingerlő mosolyát látja. Aludni próbál, de nem tudja szemeit lehunyni és valami soha sem érzett kínos fájdalom tölti be szívet. Egy könnyet töröl le nedves pilláiról és halkán sóhajtja:

— Szabadíts meg uram a gonosztól és vedd el rólam a sátán hatalmát . . .

még annak is, hogy mást vádolhassanak ezzel.

A feloszlásról a P. H. ezeket jelenti: Az országgyűlés feloszlása Bánffy b. miniszterelnök förendiházi nyilatkozata szerint közvetlenül a küszöbön áll, sőt értesülésünk szerint már szombaton, okt. 3-án, meg fog történni. A képviselőháznak ezen az ülésén fogják fölvenni a miniszterelnök átiratát arról, hogy mikor rekeszti be a király trónbeszéddel az országgyűlést. Az ünnepélyes berakésztés napját csak ő felségének Budapestre érkezése után fogják véglegesen megállapítani; igen valószínű azonban, hogy az országgyűlésnek trónbeszéddel való berekesztése már okt. 5-én vagy 6-án történik meg, amely esetben még ugyanazon hónapnak 26-án vagy 27-én kezdetüket vehetik az új képviselőválasztások is.

Minisztertanács volt tegnap délután a kormányelnökségi palotában. Amint képviselői körben hirtér, a minisztertanács foglalkozott a jelen országgyűlést a jövő hét folyamán berekesztő trónbeszéd tartalmával is.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Hírlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, október 1.

Megtudta hát a képviselőház a saját portáján is, hogy immáron vége a nótának. Belefáradtak, a kiknek hallgatniok kell a sok hamis hangot, új kart verbuválnak hát nemskára — a jövő hónap legelején — a melyik jobban érti a muzsikálást és nem meríti ki az összes tudományát a — hangolásban.

Persze, hogy nem tetszett a szó sem Ugronnak, sem Polonyinak, sem Apponyinak és Horánszkynek, ők tudják, hogy okuk van félni, ha még úgy fogadkoztak is.

Haragosak is voltak és haragjukban mondtak olyasmiket, a miket már egy izben az igazság megértéseként fogadott tőlük a világ.

Polonyi, a ki igen bisalmas össze-köttetésekkel bír a Hofburgban — hátul, nagy hangon kikiáltotta, hogy ez a kormány is elmentetben van a királyiál. Mert bizony a király nem akarja a Kanzel-paragrafot, azért voltak olyan diadalmasak Zichy Nándorék.

A miniszterelnök keményen oda vágta a „saját külön”-nel bíró honatyának, hogy erre a gyanúsításra már az egyházpolitikai törvényjavaslatoknál rásütötték a hasugság czimérét, kár ezt a czimert most kifelé fordítani.

De hát tulajdonképen miért Polonyinak ezt a végző durvaságát — a király személyének meghurozolását — olyankomolyan venni? Utolsó vergődés ez, melyért úgy sem jár ki a publikumtól egyéb egy szárnalmas mosolynál és a — feledésnél.

Különben a Ház még lélegzik, sőt szombaton még beszélni is fog. Vannak még interpellációk.

A mai gyűlésről, a következő a részletes tudósítás:

Az ülés kezdete délelőtt 12 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Perozel, Schóber Ernő és Lakatos.

A kormány részéről jelen voltak: Bánffy Dezső br. miniszterelnök, Erdély Sándor, Lukács Gyula és Perozel Dezső miniszterek.

Elnök jelenti, hogy Földváry Miklós megválasztása óta 30 nap elteltén, őt véglegesen igazolt képviselőnek jelenti ki. (Derűtség.)

Elnök jelenti, hogy a förendek a kuriai bíráskodásról szóló javaslatot módosításokkal fogadta el.

Az elnökség a módosított javaslat kinyomatását elrendeli.

Horánszky Nándor a ház ezutáni munkaságát hozza szóba. Nézete az, hogy a kormány nem járt el komolysággal a körül a javaslat körül, melyre nézve a förendiház átiratát a ház elnöke most mutatta be. Ő és pártja

ennek dacára az ünnepségekre való tekintettel, loyálisan megtartotta a harozban való nyugalmat. A kormány eljárását indignációval veheti csak tudomásul.

Bánffy Dezső báró elismeri, hogy helyes leti volna a ház feloszlását e házban első sorban bejelenteni, de minthogy az alkotmányos formáknak nem is egészen megfelelően hozzá interpellációt intéztek, kénytelen volt a választ megadni.

Neki szándéka volt a pénzügyi bizottság jelentésével kapcsolatosan bejelenteni a háznak, hogy a feloszlásról legközelebbi napokban ő felsége határozni fog a azt most csak ismételteti e helyen.

A kuriai bíráskodásról szóló javaslatot a kormány törvényerőre óhajtotta emelni, hogy a förendiház a képviselőház álláspontját nem tette magáévá, és nem most történik először.

Ugron Gábor nézete az, hogy a kormány a házat félrevezette, amikor a bizottsággal a költségvetést tárgyalta. Elvitat minden komolyságot az elnök propositiójától is, hogy a förendiház átirata kinyomassék sőt talán szét is osztassék.

Ugy találja, hogy a kormánynak nem volt komoly szándéka a kuriai bíráskodásról szóló javaslatot törvényerőre emelni, mert tegnap pártja a förendiházban teljesen hiányzott. Az elnök propositióját felelegetesen tartja s indítványozza, hogy az átiratot a ház irattárába helyezték.

Bánffy Dezső báró miniszterelnök kijelenti, hogy a kormány tudni fogja kötelességét fenyegetései dacára is.

Hangsúlyozza, hogy nem a kormány óhajtotta a javaslatot a tegnapi napon tárgyalni, hanem azok kik Ugron Gáborral egy egyházpolitikai nézeteket vallanak.

Ugron Gábor személyes kérdésben tévesnek jelenti ki, hogy az a párt, mely a javaslatot megbuktatta vele egy nézetben volna. Azok a revízió mellett vannak, ő pedig több alkalommal ellene nyilatkozott.

Bánffy Dezső báró hangsúlyozza, hogy az a párt ugyanazokat az elveket hagyta ki Zichy Nándor javaslatára, melyek annak idején Ugronnak sem kellett. (Helyeslés.)

Helffy Ignác helytelennek tartja, hogy a miniszterelnök a förendek közt nyilatkozott első sorban a ház feloszlásáról.

Neki is az a nézete, hogy a kormány jätéket üzött a kuriai bíráskodásról szóló javaslattal.

Polonyi Géza jól tudja, hogy a kuriai bíráskodásról szóló javaslat a förendiházban a király kívánságára bukkott meg.

Bánffy báró miniszterelnök tiltakozik az ellen, hogy a vitába a király személyét is belevonják. Ilyen híreket nem állottak belevenni az egyházpolitikai vitákba is pedig csakhamar kiderült, hogy azok a szárnyaló hírek hazugságok voltak. A leg-határozottabban visszautasítja a gyanúsításokat.

Az Interpellációk.

Komjáthy Béla, Apponyi Albert gróf és Ugron Gábor, interpelláltak a minisztert, hogy Magyarország és zászlaja a Vaskapu megnyitásánál háttérbe szorult.

Bánffy br. miniszterelnök kijelenti, hogy ezek a vádak valótlanok. Utal arra, hogy az összes nagy tekintélyű külföldi lapok is nem a monarchia hanem Magyarország diadalának hirdetik a vaskaput. A miniszterelnök válasza nem volt végleges, így szavazás nem volt fölötte.

Még két interpelláció maradt szombatra.

A villamos vasut ügye a megye gyűlésén.

— Saját tudósítónktól. —

Arad, október 1.

Aradvármegye október 12-iki közgyűlésének egyik igen érdekes tárgya lesz az a kérvény, mely az Arad-hegyaljai villamos vasut részvénytársaság ügyében Péterffy Antal, Barabás Béla dr., Múlek Lajos dr. és Pless Mór aláírásával teg-

napelőtt érkezett be a megye alispáni hivatalához és a melyet — mint értesülünk — a küszöbön álló megyei közgyűlés fog tárgyalás alá venni.

A csaknem négy ivre tejedő, gondosan kidolgozott beadványban első sorban is az ezen ügyben Arad sz. kir. város törvényhatóságához intézett s annak idején lapunkban is ismertetett kérvényt s az arra hozott közgyűlési határozatot közlik szövege szerint Péterffy Antal és társai, ezután pedig Aradvármegye törvényhatóságához intézett kérelmüket következőleg terjesztik elő:

Tekintetes megyei Törvényhatóság!

Az Arad-hegyaljai villamos vasut létének, vagy nem létének kérdése a tekintetes megyei törvényhatóság kezébe van letéve. Azon tényezők közül, melyek a villamos vasut létesítése által érinték, a megyétől várják a végzést, mely ezen nagy horderejű mű megalkotására a lehetőséget megadja. Mindannyian (t. i. a községek) a vasut létrehozása mellett nyilatkoztak már, de nyilatkozatuk hatálya a tekintetes megyei törvényhatóság hozzájárulásától van függővé téve.

Pedig épen a megyére nézve bir ezen válat a legnagyobb fontossággal. Mert itt nem csak arról van szó, hogy a vonal által érintett községek jelenlegi lakosainak olcsó és kényelmes mód nyujtassék arra, hogy úgy maguk a központba jöhessenek és produktumaikat itt értékesítsék, mi azok megélhetését és gyarapodását szintén bizonyára előmozdítja, de arról is, hogy a város közönségének megadatik a lehetőség, hogy a közel fekvő községeket, hol az élet olcsóbb, az egészség jobb, felkeressék, sőt hogy ott állandóan lakjanak is.

Ezen eredményt tapasztalhatjuk minden nagyobb városban, hol a központ és a vidék között olcsó, gyors, sűrű és kényelmes közlekedés létesített.

De legfontosabb befolyást van hivatva gyakorolni ezen vasut a hegyaljai községek felvirágoztatására.

Mert nemcsak a városi polgárok, de a községi lakosok is súlyosan érzik a phylloxera által véghez vitt pusztulásokat és ezer, meg ezer munkát, ki a városi lakosok kezében, de reménytelenül tekint oly jövő elé, midőn az elpusztult szőlőterületek újból művelés alá vétele neki a mindennapi kenyeret biztosítja.

Azcu pillanatban, midőn a tervezett villamos vasut megnyitják a kérdés fényesen meg van oldva. A városi polgárok szívesen foglalkoznának a szőlőműveléssel, kész örömet adnának munkát a községi lakosoknak szőlőikben, de a jelenlegi drága, kényelmetlen, ritka és lassu közlekedés megbénítólag hat akaraterükre és a fejlődés és felvirágozás áthidalhatatlan akadályát képezi.

Ezen segíteni a villamos vasut és ennek létesítését előmozdítani a t. megyei törvényhatóság van hivatva.

Annnyival is inkább függ immár az egész vállalat léte, vagy nemléte a t. megyei törvényhatóságtól, mert miként már bevezetésileg említettük, Arad szab. kir. város közönsége is csupán oly feltétel alatt nyilatkozott 50 ezer frt névértékű részvény átvételére, ha Aradvármegye és a községek hasonló összegű részvényt vesznek át. Ugyanezen feltételtől van függővé téve a hivatkozott iparvállalat részvétele is, szóval a tekintetes megyei törvényhatóság van hivatva dönteni az egész vállalat felett.

Ez okból bátorzkodunk tisztelettel alólírottak a tekintetes megyei törvényhatósághoz oly kérelemmel fordulni:

méltóztatassék az alapítandó Aradhegyaljai villamos vasut részvénytársaság részvényeiből 50,000 frt n. é. részvényt jegyezni.

A finanszírozás tekintetében épen úgy, mint Arad városánál, az alapítóknak biztos kilátásuk van arra, hogy azon esetben, ha a megye a szükséges összeget egyszerre és azonnal befizetni nem akarja, az 5 százalékos kamattal mellett hosszabb lejáratu kölcsön gyanánt fog a megye közönségének nyujtatni.

A mennyiben pedig a vasuti vonal által érintendő községek a kibocsátandó alapítási tervet értelmében részvényeket fognak jegyezni, az általuk jegyzendő mennyiség a megye közönsége által jegyzendő részvényekből fog nekik adadni, úgy, hogy ezek átvétele és

kifizetése a megye közönségét nem fogja terhelni.

Mindezek alapján tisztelettel kérjük a tekintetes Törvényhatóságot, mondja ki:

1-ször, hogy a létesítendő „Arad-hegylépcsős villamos vasút részvénytársaság” által kibocsátandó 300,000 frt részvényeiből 50,000 frt névértékű részvényt átvesz, de a részvénytársaság köteles az építkezést 1898. évben megkezdeni;

2-ször. Az alapítók tartoznak a megye által jegyzendő részvények befizetéséhez szükséges összeget 5 százalékos kamattal és mellett hosszabb lejáratú kölcsönre megszerezni; ezen kölcsönre nézve a megye jelzálogi biztosítékot nem nyújt a kötelezvényeinek kívül csupán a részvényeket engedi át kézi zálogul;

3-szor. A megye közönsége által ezen feltételek alapján eszközözendő részvényjegyzés csak az esetben tekinthető kötelezőnek, ha az egész, az alkalommal aláírásra bocsátandó 300 ezer forint tőke 1897-ik év végéig jegyezve lesz;

4-szer a községek által jegyzendő részvények a megye által átveendő 50,000 frt n. é. részvényekből adandók;

5-ször. A megye közönsége az igazgatóságban az átveendő részvények arányában legyen képviselve.

Arad, 1896. évi szeptember hó 20-án. Péterffy Antal s. k., Barabás Béla dr. s. k., Múlek Lajos dr. s. k., Pless Mór s. k.

IDŐJÁRÁS.

Légyomás: reggel 7 órakor 765.0 milliméter, délután 2 órakor 768.4 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor $0^{\circ} + 14.5$, délután 2 órakor $0^{\circ} + 20.3$. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor K. 2, délután 2 órakor N. 3. Felhőzet: reggel borult, ködös, délután többnyire derült. Csapadék az előbbi 24 órában: 1 milliméter.

IDŐJOSLÁS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a következő időjárás várható:

— Október 2. —

Enyhe. — Helyenként csapadék nélkül.

HIREK.

Arad, október 2.

Vonatok indulása

ARADRÓL:

Budapestre gyv. reg.	8.18
sv. de.	11.20
tv. du.	8.56
sv. este	9.55
Csabáról (péntek) de.	12.—
Szolnokra vv. reg.	5.10
Tóvárról vv. reg.	6.30
sv. du.	4.30
gyv. este	7.02
Seborsinra vv. du.	2.30
Temesvárra sv. reg.	6.20
sv. de.	11.25
vv. du.	5.—
Szegedre sv. reg.	4.45
sv. de.	3.46
vv. du.	4.10
M.-Halmágyra sv. reg.	6.35
sv. de.	11.55
sv. du.	4.50
M.-Hegyesre vv. du.	2.30

Vonatok érkezése

ARADRA:

Budapestről sv. reg.	6.05
sv. du.	3.55
gyv. este	6.52
Csabáról (péntek) reg.	7.—
Szolnokról tv. reg.	9.10
sv. este	8.47
Tóvárról vv. reg.	6.54
gyv. reg.	8.08
tv. de.	10.50
sv. este	8.55
Radnáról tv. du.	8.12
Temesvárról v. de.	10.48
sv. du.	8.44
sv. este	10.55
Szegedről sv. de.	8.45
sv. este	6.42
sv. éjjel	10.25
M.-Halmágyról sv. de.	8.08
sv. de.	11.05
sv. este	6.34
M.-Hegyesről vv. du.	12.50

Október 2. Péntek. Róm. kath. naptár: Leodegar. — Protestáns naptár: Leodegar. — Görög-keleti naptár (szeptember 20.): Eustach. — A nap két 8 óra 8 perces, nyugszik 5 óra 35 perces. — A hold két 0 óra 12 perces, nyugszik 8 óra 55 perces.

Október 7—14. A népfelkelők ellenőrzési asembléje Aradon.

Október 9. Közigazgatási bizottsági ülés délelőtt 9 órakor a megyénél, délután 4 órakor a városnál. — Aradmegye mezőgazdasági bizottságának ülése délelőtt 11 órakor. — A megye állandó választmányának ülése délután 3 órakor.

Október 10. Aradmegye számonkérő eskének ülése délelőtt 9 órakor. — A megyei állandó választmány ülése.

Október 11. Az aradi hírlapírók és írók körének rendkívüli közgyűlése délután 2 órakor (Iparosnői tanács-term.)

Október 12. Aradmegye őszi közgyűlése délelőtt 9 órakor.

Október 17. Az aradvidéki tanítóegyesület évi közgyűlése Borosjenőn. — Az első aradi gyártelep részvénytársaság közgyűlése délelőtt 10 órakor.

Szabadsgáharuzi emléktárgyak elzárás mázsama (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan. Költő-könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 2—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

A király Aradon.

— Saját tudósítónktól. —

Arad város közönsége tegnap egész váratlanul, abban a kiváló szerencsében részesült, hogy láthatta jóságos királyunkat, I. Ferencz Józsefet, aki Sinaiából visszafelé utazva pályaudvarunkon keresztül robogott külön udvari vonattal a fővárosba s itt töltött néhány percet nálunk.

Azt hitte mindenki, hogy a király, aki egész éjjel utazott, bizonyára a hosszú fáradalmas uttól eltörődve nem fog a vasut ablakainál mutatkozni. Így történt az intézkedés is. A legnagyobb, a legtisztelietreméltóbb csend honolt a pályaudvaron és környékén, hogy a felség pihenését ne zavarja semmi. Mily nagy volt azonban a meglepetés, mikor a király jóságos arcza kevéssel a vonat berobogása után megjelent az egyik ablaknál, de még nagyobb lett az öröm, mikor lelkes, dörgő éljenzések hallatára szeretett uralkodónk kilépett a kocsiból s a perronon várakozó hivatalos személyek felé sietett, hogy tőlük az ő ismert atyai jóindulatával s élénk érdeklődésével városunk fejlődéséről, haladásáról, virágzásáról kérdezősködjék. Perczekig zugott a szívből jövő éljen a legjobb szívi uralkodó felé s örömtől repestek a keblek azért a kegyért, melyben a király Aradot ismételtén részesítette.

Apostoli királyunk Aradon való tartózkodásáról saját kiküldött tudósítónk az alábbiakban számol be.

*

Csak egy nappal előbb terjedt el a híre annak, hogy ő Felsége városunkon keresztül fog a fővárosba visszautazni. Sőt a közönség legnagyobb részét csak tegnap reggel a helyi lapok jelzéséből tudta meg ez örömdetes hír. Természetes, hogy a kora reggeli órákban valóságos népvándorlás indult meg az állomás felé. Mindenki azzal a gondolattal sietett ki: hátha szerencsés lesz látni a királyt, hátha kijön a perronra s még szavait is hallja, a mit a hatósági személyekkel vált. Így is történt...

Mintha a természet is ünnepet ült volna ezen a napon, Arad felől elhúzódtak a napok óta itt kóválygó minduntalan esőt boosató csunya szürke felhők. Verőfényes, meleg nap-sugár tűzött le az égboltról a hamvasszintű, borongós tátyolt napra derűs, kék boltozat váltotta fel, mintegy jelezve ezzel is Arad lakosságának örömét, hogy falai közt üdvözölheti koronás királyát, a legalkotmányosabb uralkodót.

Ugy volt jelezve, hogy az udvari vonat reggel fél 9 óra tájban robog be a magy. kir. államvasutak aradi pályaházába, de már hat óra tájban özönével tolongott a nép, asszonyok, férfiak, gyermekek vegyes, a pályaudvar felé, ellepve a sárt perront, várótermeket, kijáratokat. A pályaház összes ablakai kora reggel megnépesültek bodros leányfőkkel, melyekből egy percz alatt kiűzte az álmot a vágy: látni a királyt.

A belső perront a diszben kivonult rendőrség még hajnalban elzárta a közönség elől. A nagyváradi uti átjárótól lefelé körülbelül 400 lépés hosszban, egymástól 50 lépésnyire egy-egy rendőr állott a sinek között, a bejáratoknál pedig két-két rendőr ügyelt fel a nyugalomra s csendre. A perronon Greén Nándor alkapitány diszmagyarban, Berecs Ferencz s Kovács Antal rendőrhadnagyok intézkedtek az iránt, hogy ha a koronás vendég aludnék, a legosekélyebb nesze se zavarja pihenésében.

Pontban nyolcz órakor érkeztek meg diszhintóikon a megyei és városi hatóság fejei, s az aradi helyőrség vezetői, kik valamennyien a főkijárást előtt foglaltak állást.

Ott voltak a megye részéről: Fábian László főispán és Szathmáry Gyula kir. tanácsos, alispán, a város részéről Salacz Gyula kir. tanácsos, polgármester és Sárlo Domokos főkapitány, mindannyian fényes diszmagyarban. — A helyőrség részéről: Spiegelfeld József báró vezérőrnagy, dandárparancsnok és aradi várparancsnok vezetés alatt a osz. és kir. 83-ik gyalogezred részéről fekete-ardói és nagy-tarnai Mayer Guidó ezredes, Domanszky Rajmond alezredes, Wawriosa Kálmán őrnagy, térparancsnok, Szlimák András, Wachenhausen Antal őrnagyok, Dutzmann Alajos dr. főorvos, klausenthal Nagy Tivadar őrnagy-hadbíró és Kreyoi főhadnagy, a tábornok segédtisztje. A osz. és kir. 8. huszárezred részéről Kaffka Ignác ezredes és Lázár Frigyes őrnagy, a magy. kir. honvédgyalogság részéről Buttykay Adám alezredes, a honvédlövasság részéről Király Dezső főhadnagy.

Néhány perczrel a vonat berobogása előtt a közönséget a nyílt perronra engedték be, egész az első oszlopsorig. Balra a kereskedelmi akadémia növendékei sorokoztak Abrai Lajos igazgatóval, jobbra pedig a hivatalnokok, egyletek és testületek megjelent tagjai. Az akadémia ifjúsága szép jelét adta az alkalommal is a király iránti szeretetnek. Az ifjak ugyanis, mikor meghallották, hogy a király Aradra jön, küldöttségileg megkérték az igazgatót, hogy engedje meg nekik, miszerint ők is kimenjenek a pályaudvarra, mert nagyon szeretnék a király jóságos arcát színről-színre látni. Mi természetesebb, mint-hogy a hazafias igazgató a legnagyobb örömmel tett eleget az ifjúság kérelmének s ő is esatlakozott hozzájuk a tanári karral együtt.

Pontban háromnegyed kilenc órakor robogott be a pályaudvarba az udvari vonat. Még a vonat meg sem állott, mikor ő Felsége az ablakhoz lépett és jókedvű mosolygós arccal kitekintett a közönségre. Dörgő éljen zugott fel a király jóságos arcának láttára, mely szünni nem akaró öröm rivalgássá emelkedett akkor, mikor ő Felsége — a ki huszártábornoki egyenruhát viselt — kevés várta egyszerre csak megfordult s gyors léptekkel végig menve a kocsii folyosóján leszállott a kocsiból.

Egyenesen az egyvonalban felállott hatóságok felé tartott s mikor körülbelül 20 lépésre volt tőlük, odaintett feléjük s csengő, tiszta hangon magyarul mondá:

— Kérem idejönni!...

A nagy éljenzés azomban, mely ő Felsége láttára szünni nem akart, elfojtotta a király szavait, úgy hogy újra feléjük szolt:

— Kérem idejönni!

A tisztelgők ekkor elébe mentek az uralkodónak, s félkört képezve, hódolatteljesen meghajoltak.

A király — a mint a hatóság tagjai állottak — először Sárlo Domokos főkapitány, aztán Szathmáry Gyula alispán, Salacz Gyula polgármester és Fábian László főispán hódolatát fogadta, öröme nek adva kifejezést, hogy a megye és város fejeit láthatja.

Majd Fábian László főispánhoz fordulva, érdeklődéssel kérdezte:

— Szinte ott volt az orsói szép ünnep?

— Igen, ott voltam Felség.

— Kár, hogy oly kedvezőtlen időnk volt, különben ép akkor, midőn a

Dunán az ünnep főmomentuma lezajlott, tiszta időnk volt.

Aztán Salacz Gyula polgármesterhez fordult:

— Milyen itt Aradon az időjárás?

— Egy hét óta, Felség nagyon kedvezőtlen, de reméljük, hogy Felséged magas megjelenése meghozta számunkra az aranyderűs napokat. Különben is itt az Alföldön az őszerendszerint szép és derült szokott lenni.

Ezután Spiegelfeld József br. vezérőrnagyhoz lépve, az ideai manőverről kérdezősködött a vezérőrnagy jelentésére többször helyeslőleg intett.

Kaffka Ignác ezredestől és Dománzky Rajmond alezredestől azt kérdeste, meg voltak-e elégedve a legénység tavalyi kiképzésével a milyenek az ideai ujonczok?

— Majd Buttka Adám honvéd alezredestől azt kérdeste:

— Ön zászlóaljparancsnok, nemde?

— Szolgálatjára Felség!

— Hol van az ezrede?

— Lugoson, Felség.

— Hány zászlóalj van az ön parancsnoksága alatt itt Aradon? Kettő?

— Egy zászlóalj, Felség.

Erre a még ott volt őrnagyok üdvözlését katonás szalutálással fogadva, újra visszatért Fábrián László főispán és Salacz Gyula polgármesterhez a velük körülbelül két perczig beszélgetett. Többi közt azt kérdeste a főispántól:

— Hogyan áll az ideai szőlőtermés?

— Meglehetősen, Felség. A napokban szüretelnek a Hegyalján.

— Mennyire haladtak a szőlők rekonstrukciójával?

— A szőlőhegyek, Felség legnagyobbbrészt bevannak már újra ültetve.

Ezután az uralkodó ismételt üdvözlölte a hatóságokat a könnyed léptekkel visszatért kocsiába, hol az ablakhoz állva jószágos szemével végig tekintett a nagyszámu közönség sorain.

Öt perczig állott a vonat a pályaudvaron, a mely idő alatt az udvari vonat mozdonyt cserélt a 8 óra 45 perczkor megindult a főváros felé.

A közönség folytonos éljenzéssel, kendő és kalaplobogtatással intett bucsut a szeretett királynak, ki szalutálva mondott köszönetet népe önzetlen ragaszkodásáért.

A vonat már rég elhagyta a pályaudvart a közönség még mindig ott állott azon irány felé tekintve, melyben az ő bókdogulásának, jólétének órá szelleme távozott.

Aztán lassan széleszlott ki erre, ki amarra, magával vívén egy feledhetetlen percz, örökké drága emlékét.

— Az aradi kincstári jószág igazgatóság közel jövőben várható felosztásáról hallunk nap-nap után mende mondákat, sőt egyik lapársnak tudni véli azt is, hogy a felosztás már az év november havában végbe megy. Ezekkel a híresztelésekkel szemben — mint igen jó forrásból értesülünk — határozottan kijelenthetjük, hogy az aradi kincstári jószágigazgatóságnak felosztásáról a tisztviselőknek más hivatalokhoz leendő elhelyezéséről szó sincsen. Elfelosztásának sem szüksége, sem időszertisége nem forog fenn, mivel a jószág igazgatóság tekintetel a múlt évben történt egyesítésre a nagy ügyfalgalmára, éppen ez idő szerint a szerveztetett, a tisztviselők magaa

s a b b f i z e t é s b e n és részben előléptetésben részesültek. Világos tehát az, hogy a felosztási hír a közönség megtévesztésére irányított önzélatos alaptalan hír.

— Az első évforduló. Az állami anyakönyvvezetés és a kötelező polgári házasság életbeléptetésének első esztendeje letűnt a tegnapi nappal a lép pályafutásának új évébe. A szabadelvű eszmék diadalán kívül érdeme ez azon apparátusnak is melyet az új funkciók fontossága szükségessé tett a mely apparátus teljesen megfelelt azon hivatásnak, melyet a korszakot alkotó törvény méltóképen megkíván. Arad városában Szondy Béla anyakönyvvezető szolgáltatta az első év dios jubileumához az egyik követ, a valóban az ő érdeme az, hogy a nehéz feladatot minden fennakadás nélkül teljes korrektséggel tudta megvalósítani. Erdekessnek tartjuk, ha a mai nappal rövid áttekintést teszünk a lefolyt egy év eseményeire. 1895. év október 1-től 1896. év október elsejéig született Aradon összesen 1321 egyén és pedig 1895. okt. 1-től 1896. jan. 1-ig 325, 1896. jan. 1-től 1896. október 1-ig 996. Meghalt összesen 1200 egyén és pedig 1895. október 1-től 1896. január 1-ig 281, 1896. jan. 1-től 1896. október 1-ig 919. Ezen idő alatt kötött összesen 368 házasság és pedig 1895. október 1-től 1896. január 1-ig 93, 1896. jan. 1-től 1896. okt. 1-ig 275.

— A város új szabályrendelete. Arad város szabályrendeleteiben a viszonyok változtával azoknak megfelelő módosítások történvén, szükségessé vált a legújabb szabályrendeleteknek összegyűjtése. A munka a napokban készül el az „aradi nyomdarszévénytársaság” nyomdájában.

— Demonstráció egy főszolgabíró mellett. Kisjenőről küldi levelezőnk az alábbi sorokat: Vannak emberek, kik életök javát a bűn lajtorján töltötték, élvehajhászatukban a legnagyobb cinizmuszal és közönyvel prédál ejtve embertársaik legféltettebb kincseit is a elzárván fűleiket a nyomorba ejtett emberek jajveszoklásától elaltatják lelkiismeretüket a folyton újabb meg újabb szákmányra leselkednek. Ilyen ember volt Zachariás József, a hírbet feketegyarmati jegyző, a ki a legnagyobb furfanggal és jobb ügyhöz méltó leleményességgel szedte áldozatait árva, öregek és jó barátai közt a midőn a boszualló nemesis utoléri, nem tér magába, nem ismeri el a földi igazságszolgáltatás jogosultságát, hanem lehetetlenné tenni, bemocskolni iparkodik azokat, kik ballépéseit eltűrték, mert abban reménykedtek, hogy a megrögzött gonosztevő meg fog javulni. Feltolakodik itélő bírónak azok fölé, kik jóakaró és kegyes pártfogói voltak a szükség idején. Zachariás József, a sikkasztók nagymestere, felebbezésében, hogy könyörületet és szánalmat gerjessen maga iránt, nagyon is kétes eszközhez folyamodott: denuncialta és meghurczolta volt főnökét, az általános szeretetnek örvendő Péczely Elek kisjenői főszolgabíró. Azok, a kik ismerik Péczelyt, indignálódva utasították vissza a nemtelen vádat és Zachariás a kirohanásával szánalom helyett csak újabb megvetést aratott. Péczely puritán jelleme bizonyára napfénynél tisztábban fog ezután is ragyogni, mert a feléje dobott mocskimagát a merénylőt piszkolta be. A méltatlanul meghurczolt főbíró mellett a tegnapi napon élénk demonstrációt rendeztek Zachariás volt pályatársai a járás jegyzői, kik főnökök előtt kivétel nélkül valamennyien megjelentek, hogy törhetetlen ragaszkodásuknak és fokozódó szeretetüknek kifejezést adjanak. Petrucz seprősi jegyző tolmácsolta kártársai vonalmát a szeretett főnök előtt. Péczely a meghatottságtól könyező szemmel köszönte meg a jegy-

zői kar szeretetének és ragaszkodásának spontán megnyilatkozását a kijelentette, hogy őt kötelessége teljesítésében semmiféle rágalom el nem tántoríthatja, sőt buzdítani fogja arra, hogy becsületes munkásságban tovább is tartson. Egyébiránt biztosítja a jegyzői kart atyai jóindulatáról, mit a jegyzők zajos, lelkes éljenzések közt, szíves tudomásul vettek.

— Állami uradalmak eladása. Nehány nap előtt az a hír jelent meg egy pár lapban, hogy a földmívelésügyi miniszter és a pénzügyminiszteri államtitkár azért utastak Resiczára, hogy az osztrák-magyar államvasutársaság ottani uradalmainak és bányaműveinek államotására vonatkozó tárgyalásokat kezdjenek. Mint értesülünk, e hírből nincs semmi valóság, mert a kormány épp ellenkező szándékot táplál, a mennyiben nem magánbirtokok államotását, hanem az állami uradalmak és ipartelepek nagy részének eladását tervezi. A legutóbbi minisztertanácsok egyike foglalkozott ezzel a kérdéssel és azt az elvi álláspontot határozta meg, hogy az állami birtokok lehetőleg realizáltassanak.

— Megrendszabályozott halak. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter leiratot intézett Aradvármegye alispánjához, melyben arra figyelmezteti a megyehatóságát, hogy a halászatról szóló törvény végrehajtása körül várható közgazdasági eredmények azért nem mutatkoznak, mert a hatóságok nem ellenőrzik kellőleg a halak fogása és forgalomba hozatala tekintetében fennálló rendszabályokat. All ez a miniszter szerint a Maros vidékére is, hol a halászati ügyek ellátása szintén sok kívánni valót hagy fenn. A Marosmenti főszolgabírókat utasítja tehát a miniszter, hogy a halászati ügyekben az eddiginél nagyobb szigorral járjanak el a ha rendellenességeket, vagy visszaéléseket tapasztalának, azokat kellő eréllyel torolják meg.

— Az idők jele. Az üzleti élelmességnak, sőt ravasszágnak nem utolsó jele az a „Választási Újság”, amelynek programját ismeretlen nevű szerkesztők és kiadók tömegesen küldözik szét a fővárosból minderre, akikben fölépési szándékot vélnek lappangani. A lap programja kész humor, de azért jól van kisselelve, mivel a jelöltek hírságára és rövidességre van alapítva, és pedig két gránit-szilárd alapkö, ami igen sokat megbír. Ez az újság csupa választási előzményekkel és hírekkel lesz tele a ami fő, a „nagyágos országgyűlési képviselőjelölt urak” arcképét a élet és jellemrajzát is közli. És ami fő, a választópolgároknak díjtalanul fog megküldetni. Miből fog tehát megélni? Erre a titokra megadja a választ a programnak az a pontja, mely az illető nagyágos urát arcképe és életrajza gyors beküldésére nógatja. Bizonny, ahol akkora pocsolva támad, mint most Magyarországon, abban sok mindenféle csusszó-mászó féreg megél.

— Jegyzőválasztás. Battonyán szerdán választották meg a jegyzőt. Baksa Béla mezőhegyesi jegyző lett 6 szavazattöbbséggel Battonya jegyzőjévé.

— A csendőrség köréből. A csendőrség adminisztratív kezelése érdemlegesen változás alá esik. Az erre vonatkozó rendelet, mely a kezelést lényegesen megkönnyíti, a honvédségi rendeleti közlönyben már meg is jelent. Egyébiránt úgy a tisztok, mint a legénység javadalmazásának emelése van tervbe véve a mint bírlik, az új fizetési rendszer a jövő év első napján fog életbe lépni.

— Jelentem alászan, berukkoltam! Zajos osztrésszel járkálnak az utozán az új önkénytesek. A ruhájuk vadonat új, ragyogó. Még most szép fehér az arczuk, a járásuk meg csibiz tempójú. Hanem majd a kemény katonanapok kiegyszerítik a görnyedt test tartást megbarnítják a sápadt arczokat. Aggdással vegyes örömmel nézgetik a mamák kedves fiukat, mikor az haptákba vágja magát a ragyogó uniformisban és katonas hangon mondja:

— Jelentem alászan, berukkoltam!

A mamának könnyek szöknek a szemébe, amikor elgondolja, hogy mily „kínos” nélkülös-

seknek lesz az ő fia ezután kitéve. Csak a felső leányiskolás hug néz büszkén a bátyjára. Elragadtatással méri végig szemével az újdonsült katonát és felre fordulva teljes meglepődéssel konstatálja:

— Milyen snájdig! . . .

— Tűzek a megyében. Szemlákön folyó hó 22-én este ismeretlen okból kigyulladt Brand Konrád éléskamrája s elégett. A kár 23 forint. Biztosítva volt. — Soborsinban folyó hó 22-én éjjel kigyulladt Nagy László háza s a padláson levő gazdasági eszközökkel együtt porrá égett. Kár 350 forint. Biztosítva volt 500 forintra. — Pécskán folyó hó 23-án kigyulladt eddig meg nem állapított okból Danicskó Péter tanyája és egy kazal takarmánya elégett. A kár 390 forint. Biztosítva nem volt.

— Takács Zoltánról. Szegedi levelezőnk írja. A közigazgatási hatóság tegnap délelőtt ejtette meg a szokásos évnegyedes börtönvizsgálatot a kerületi börtönben Pálffy Ferenc polgármester elnöksége alatt. A rabok, akiknek a bűnök mögött ott állott Hatzinger igazgató, valamennyien azt felelték a bizottságnak, hogy nincs panaszuk. Legfellegűbb volt valamennyi között Takács Zoltán dr., aki éppen a műhelyben foglalatzkodott, szegedi szatyingót csinált.

— Hangulatom és kedélyem különbözö, — szólott — de a koszt kitűnő.

Látszott, hogy beletörődött a sorsába s egészen ráragadt a rabalászatosságra. Ugy látszik, uri embereket már rég nem látott, mert egészen szivarban volt. Alkalmassint savorának tudható be, hogy minden kérdésre azt felelte, hogy „kitűnő.” De mikor a bizottság távozóban volt s a polgármester kérdezte, nem kíván-e valamit, szomorúan ingatta sapát fejét.

— Szeretnék angolul tanulni. De azt mondják a börtön nem tudományos akadémia . . .

— Szerencsétlenség a waggongyárban. Két szerencsétlenség is történt tegnap a waggongyárban, mindkét esetben azonban a sérültek vigyázatlansága volt oka a bajnak. Kiss Sándor waggongyári napszámos tegnap reggel egy átközött akart a szerelőbe vinni. Utközben egy elhányt pléhdarabban megbotlott, egyensúlyt veszített, elesett s esés közben a körülbelül 40—50 kilogramm súlyú vastömeget elejtve, az jobb karjára esett s arról a húst valami 80 centiméter hosszúságban letépte. Ajultan vitték a kórházba, hol Traytler Andor dr. kórházi orvos vette kezelés alá. A sebesült súlyos sérüléseket szenvedett s az orvosi vélemény szerint több heti gyógyulást igényel. — A másik szerencsétlenség tegnap délben történt. Simon Dezső waggongyári kovács javában dolgozott a műhelyben, mikor egyszerre egy nagy darab vas pattant ki a göskalapácsolól s őt oly erővel sújtotta mellbe, hogy ajultan terült el a földön. A kórházba vitték, hol Traytler Andor dr. résziesítette az első segélyben, sebé nem súlyos, néhány napi gyógyítást igényel. A vizsgálatot mindkét esetben Kovács Antal rendőrhadnagy teljesítette ki megállapította, hogy senkit nem terhel felelősség.

— Az orfeumok ellen. Ugy látszik, hogy széles Magyarországon mindenütt lejáróban van a német zengerájuk kora. Miskolc város példáján felbuzdulva, több városban erőlyes mozgalom indult meg a cseppirágó művészet örökös kitiltására. Így a többek között Nagyvárodon is, ahol pedig az állandó színház még csak a jövő zenéje, mert csak a napokban kapta a város az első 500 frtot, amelyet egy jóteknőy uri ember színház építési célokra a városnak végrendeletileg hagyományozott. Nagyvárodon a magyar népe azonban sem a nagyvárosiasság hírére nem sovárogo, sem attól nem fél, hogy orfeum nélkül hogy fog szórakozni, hanem beleunván a német torz művészet élvezeteibe, példát adó módon indított meg egy mozgalmat, amelynek célja, hogy a belügyminiszter a miskolci orfeumügyében hozott döntésére támaszkodva, akaratát a főkapitányával szemben végre valahára érvényesítse. Mert föléltéges mondani, hogy Nagyvárodon is a főkapitány maga vette csak pártfogás alá a német zengerájakat.

— Tolvaj kérő. Gulyás József jómodu fazekeasvarsándi gazdához folyó hó 20-án az esteli órákban beallított egy ismeretlen atyafi s magát bemutatva, azon kéréssel fordult a ház urához, hogy mivel ő a gazdának leányát nagyon szereti, feleségül kéri azt magának. A gazda nagyot nézett az ismeretlen kérére de aztán csak azt felelte, hogy aludjanak rája egyet, majd reggel megbeszéli a dolgot. Együttal bevezette vendégét a vendég szobába s ott puha vankosokra fektette. Másnap reggel, mikor Gulyás uram bejött vendégéhez, annak hűlt helyét találta, de a helyett bezárt szekrényét feltörve látta. Rosszat sejtve a szekrény fiókját kikutatta s ekkor tapasztalta, hogy a kérő 23 forint készpénzt ellopva, azzal kerekét oidott. A csendőrséghez fordult, mely kézre is kerítette Pankótán a házasságokban utazó tolvajt, Dehél János székudvari foglalkozás nélküli osavargó személyében. Tettét beismerte, de a lopott pénzből már csak 13 forint 80 krajczár volt meg, a többit utközben elköltötte. Atadták a világi bíróságnak.

— A vándorló tajtékpipla. Nagy bécében tartotta Matkocsik János mezőgyházai lakos a tajtékpipláját, de nem is csoda, szép egy darab, aztán meg az éra is tiz ropozós bankó volt. Nagy volt tehát öklémének ijedelme, mikor egy nap a pipa szőren-szálán elveszett. Keresték, kutatták a házban, de hiába. Végre megtalálták a becses jószágot de nem otthon, hanem — ifj. Krizsán András házában. Nosza vallatára fogták, hogy mikép is került az ő birtokába. Azt felelte, hogy ő készpénzért megvette a pipát Kovács Andrásnéól. Vallatára fogták tehát az asszonyt, ez meg azt mondta, hogy ő találta. Mivel azonban a talált pipát elfelejtette jogos tulajdonosának átadni, jogtalan elcsapításért feljelentették az aradi kir. törvényszéknél.

HYMEN.

Kakujay Ödön ujaradi kereskedő eljegyezte Aradon özv. Friedrich Konrádné leányát Josefint kisasszonyt.

Szabó Gyula buttyini nagykereskedő a napokban jegyezte el Heim Miklós repszegi uradalmi tisztartó szép leányát, Mariskát kisasszonyt.

GYÁSZROVAT.

Szontagh Gyuláné. †

A sors megmérhetlen csapása nehezült Arad legderekabb polgárainak egyikére, szepes-szombati Szontagh Gyulára, a kereskedelmi testület elnökére. Forrón szeretett neje, özv. Probst Vilma urnő, tegnap déli 1 órakor kissenvedett.

Váratlanul jött a lesújtó veszteség, a melynek híre öszinte részvétellel találkozik a városban mindenütt. Szontagh Gyula csak a múlt év végén ünnepelte immár ravatalon fekvő nejével boldog házasságuk ezüstiakadalmát s akkor ki sem gondolt volna arra, hogy a kedves, élet-erős nő így rövid idő múlva halott lesz. De a „nagy kassza” utjai kiszámíthatlanok.

Az elhunyt kiváló nő nagyszámú rokonság siratja, többek közt Bogdán Virgil dr., a jószáshelyi kerület országgyűlési képviselője is, a ki nejének anyját vesztette el Szontagh Gyulánéban.

Temetése holnap délután 4 órakor lesz. Pihenjen osendesen a megboldogult s a mérhetlen bánattól megtörött férj nagyon súlyos fájdalmában leljen némi enyhületet abban az óriási részvétben, a mely a koporsó mellett megnyilatkozik.

A család által kibocsátott gyászjelentés így hangzik:

Szepes-szombati Szontagh Gyula a maga, úgy gyermekei Vilma férj Dr. Bogdán Virgilné, Gusztáv Adolf és Ilona, veje Dr. Bogdán Virgil, unokája Bogdán Emilia, valamint számos rokonai nevében is megtört szívvel tudatja forrón szeretett neje, illetőleg édes anyjuk, anyósa, nagyanyja és rokonuk szepes-szombati Szontagh Gyuláné szül. Probst Vilma urnőnek, f. évi október hó 1-én, d. u. 1 órakor, életének 47-ik s

boldog házasságuk 26-ik évében történt jobb-
létre szenderültét. A boldogult hűlt tetemei ok-
tóber 3-án, d. u. 4 órakor fognak Pécskai-ut
17. sz. a. házból az ágostai hitvallásu evange-
likusok szervezésai szerint a helybeli felső te-
metőben lévő családi sírkertbe örök nyugalom-
ra tétetni. Béke és áldás porainak! Arad, 1896.
október 1-én.

† Dangi János. Arad iparosainak egyik legismertebbje: Dangi János osász. és kir. udvari orgonagyáros haláláról értesülünk öszinte részvétellel. Az elhunyt országos nevet vivott ki magának s készítményeiért több kitüntetésben részesült. Halála érzékeny veszteség az előkelőbb aradi iparos-világra. A gyász-
eset által mélyen sújtott család a következő jelentést bocsátotta ki a halálózásról:

Özv. Dangi Jánosné szül. Waller Antónia saját, ugy anyósa özv. Dangi Antálné szül. Weiler Borbála, sógornője Ösász Zsigmondné szül. Dangi Lujza, sógora Ösász Zsigmond, valamint számos rokonai és jóbarátai nevében is mély fájdalommal tudatja forrón szeretett férje, fia, testvére, sógora és rokonuk Dangi János, os. és kir. udvari orgonagyáros urnak, folyó évi október hó 1-én, reggeli 7 órakor, életének 52-ik évében, rövid szenvedés után történt jobb-
létre szenderültét. A boldogult hűlt tetemei október 2-án, d. u. fél 4 órakor fognak Orozy-utca 25. sz. a. házból róm. kath. szertartás szerint örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő gyászmise áldozatoktóber 3-án d. e. 9 órakor fog a t. Minoritá-
tyák templomában a Mindenhatóknak bemutat-
tatni. Béke porainak! Arad, 1896. október 1.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

* A megnyitó előadás. Lesskay András újonnan szervezett társulatának drámai része holnap nyitja meg az évadot mint már jeleztük a 47. cikk előadásával. Ebben lép fel először az aradi szinpad állandó vendégeként Paulainé Adorján Berta, ki a közönség rokonszenvét már akkor nyerte meg, midőn Jászaival először játszott szinpadunkon. A nemzeti színház e kiváló tehetségtű tagja tehát már jóbarátok elismerésével fog találkozni holnapi hatásos szerepében. Az új tagok közül holnap játszanak még Iványi Antal, Tábori Emil és Kornis Gyula. Az előadás, mely a bérlet első száma, 7 órakor kezdődik.

* A teljes társulat. A szintársulat tagjai már mind megérkeztek. Tegnap délután rukoltak be Budapestről az utolsók, a kik Feld szinköri társulatától elcsje előtt nem szabadulhattak el. Ezek Inkei Gisella, Láng Etel és Nyárai. Csik Irén már tegnapelőtt érkezett meg, de oly erősen meghűlve, hogy vasárnapon a tervbe vett „Czigánybáró” elmarad és helyette népszimtmű kerül színre.

SPORT.

† Az aradi kerékpár-klub tagjai ma este 9 órakor a Vas-szállodában értekezletet tartanak, melyen a lippai kerékpáros egyesület által szombaton rendezendő táncvizigalmon való részvételt fogják megbeszélni. A szíves megjelenésre az előnkség lapunk útján is felkéri a klub tagjait.

TÁVIRATOK.

A király itthon.

Budapest, október 1. (Saj. tud. táv.) A király délután két órakor érkezett meg a fővárosba kíséretével, melyben ott volt Goluchowszky gróf külügyminiszter is. Nagy tömeg várta a pályaháznál és lelkes éljenzéssel üdvözölte. A király egyenest a várba hajtatott.

A felosztató kézirat.

Budapest, okt. 1. (Saját tud. táv.) A király délután 4 órakor magánkihallgatáson fogadta Bánffy báró minisz-

terelnököt. Azt hiszik, hogy a király ma írta alá a feloszlatási dekrétumot.

Az első választás.

Budapest, október 1. (Saját tud. táv.) A Pester Lloyd esti lapja jelenti, hogy az első választási nap november 3-án lesz.

Botrány a turfon.

Budapest, október 1. (Saját tud. táv.) Alóversenyterén botrány volt. Battyányi gróf jockeyjának lovaglását sokan a közönségből kifogásolták. Mikor a gyepről kijöttek, többen az érdekeltek közül csúf szavakat kiáltottak a jockey felé. Pfuj! hangzott sok oldalról feléje, mi őt annyira dühbe hozta, hogy ostorával egyikük felé csapott. Ez Ráth István volt, aki Ráth Károly főpolgármesternek a rokona. Ráth Battyányinál panaszt tett a jockey ellen de a gróf azt mondotta, hogy jockeyjának meg kellett a becsületét védenie.

Az esetről jelentést kapott a rendőrség is.

A gyümölcskiállítás.

Budapest, október 1. (Saját tud. távirata.) Darányi miniszter megnyitotta az időszaki gyümölcskiállítást, mely igen sikerült. A szőlők pompásak. Az arad-hegyaljai kiváltak.

Műtörténelmi kongresszuson.

Budapest, október 1. (Saját tud. távirata.) A nemzetközi műtörténelmi kongresszust Bubicsekassai püspök szép beszéddel nyitotta meg. A gyűlésen igen sok külföldi vendég volt jelen. Hatást tett Wlassios miniszter üdvözlő beszéde, melyet a kongresszushoz intézett.

A király Csabán.

Csaba, október 1. (Saját tud. táv.) A király Aradról jöve, nálunk is kiszállt. Az állomáson nagy közönség várta. A hivatalos személyek élén Tallián Béla főispán volt, kitől az uralkodó megkérdezte mennyi a város lakossága és tudnak-e mindnyáján magyarul. Az igenlő válasz a királyt láthatólag kellemesen érintette.

Az apja becsületeért.

Zalaegerszeg, okt. 1. (Saját tud. távirata.) Svastics Imre huszárfőhadnagy, kit Csesznák a vásáron önvédelemből meglőtt, sebében meghalt.

Megrabolt vasuti pénztár.

Zólyom, október 1. (Saját tud. táv.) A vasuti pénztárba betörték az éjjel és elvitték az összes pénzt 28 ezer forint értékben.

Esztergom képviselője.

Esztergom, október 1. (Saját tud. táv.) Az esztergomi szabadelpárt Frey Ferenc mostani képviselő ellenében dr. Földváry Bélát jelölte.

Az osztrák költségvetés.

Bécs, október 1. (Saját tud. táv.) A képviselőház mai ülésén Billinszki előterjesztette az 1897-iki állami költségvetést. A felesleg e szerint 542,776 frt, vagyis 191,636 frttal kevesebb, mint az előző évben.

Osztrák iparosok Budapesten.

Bécs, október 1. (Saját tudósítónk távirata.) Az osztrák iparosok e hó 4-én jönnek a millenniumi kiállítás megtekintésére. Ausztria legelőkelőbb iparosai vesznek részt a kiránduláson, melynek programja már elkészült.

Kormányválság Szerbiában.

Belgrád, október 1. (Saját tud. táv.) Az új kabinet alkításával a király nem Garasanint, hanem Simicset fogja megbízni. Azon körülményből, hogy a királyt a Vaskapuhoz nem Novakovics, hanem Simics kísértte el, politikai körökben azt következtetik, hogy a Novakovich minisztérium napjai meg vannak számlálva, és Simics legközelebb átveszi a kormányzást.

Ostromállapot Szerbiában.

Belgrád, október 1. (Saját tud. táv.) Ismételten felmerült politikai gyilkosságok miatt attól tartanak, hogy az ostromállapotot fogják kihirdetni.

Leégett városrész.

Páris, október 1. (Saját tud. táv.) A „Reuter-ügynökség” a következőket jelenti Tangerből: Fezben a zsidónegyed leégett. Százosan oda égtek. Mintegy 500 ember hajléktalan.

Zavargó inségesek.

London, október 1. (Saját tud. táv.) A magas gabonaárak következtében, melyeket a tartós szárazság okozott, Indiában, Agrában, Caveubur-ban és Nagpurban csoportosulások voltak. Delhiben a mozgalomnak komolyabb jellege volt, úgy, hogy a katonaság kivonult. A sajtó követeli, hogy a kormány a szegényeket haladéktalanul segítse.

Vihar.

New-York, október 1. (Saját tud. táv.) Tegnap az Atlanti-oczeán partjain elterülő államokban nagy vihar volt. Savannahban 10 ember életét vesztette. A kár egy millió dollárra rug. Brunswick-ban négy ember lelte halálát és a kárt itt is fél millió dollárra teszik. A Susquehana folyón átvezető hid csaknem teljesen elpusztult. Washingtonban és más városokban is nagy kárt okozott a vihar. — A távirda-összeköttetés a déli tartományokkal több helyen meg van szakítva.

Az ottomán bank.

Páris, október 1. (Saját tudósítónk táv.) Azon tervezet, hogy az ottomán bank részvényeseitől újabb 50% befizetést kívánnak, épen a keleti viszonyok alakulása folytán elmarad.

Montenegró serege.

Cetinje, október 1. (Saját tud. táv.) Több orosz tiszt ideérkezett, hogy az állandó hadseregben, mint oktatók működjenek. Az Oroszország által fizetendő hadsereg egyelőre 5000 főből fog állani.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti ár- és értéktőzsde.

— Gyenes Lajos cség jelentése. —

Budapest, október 1.

Gabonaüzlet: Buzát ma jól kínáltak, a vételkedv igen jó volt, s az irányzat szilárd maradt. Elkelte ca 40000 méter-mázsor buza 10 krral magasabban.

Határidőüzlet: Amerikából igen szilárd árfolyamokat jelentettek, mire nálunk is tetemes szilárdsággal indult az üzlet, s csak később gyengült el némileg a derült időre.

Zárul 12 órakor:

Őszi buza	7.27—7.28
Tavaszi buza	7.48—7.48
Buza május—júniusra	—
Tavaszi tengori	4.01—4.02
Őszi tengori	—
Tavaszi zab	5.75—5.77
Őszi zab	5.54—5.58
Tavaszi rozs	—
Őszi rozs	6.25—6.28
Tavaszi repce	—

Értéktőzsde: Elénkobb kereslet következtében az árfolyamok némileg javultak.

Zárul 12 órakor:

Osztrák hitelrészvény	369.70
Magyar hitelrészvény	403
Osztrák államvasut	368.
Lombard	—
Jelszlog hitelbank	248.
Rima-Muranyi	—
Villamosvasut	—

— A sertésvész. Szabad hely községben és a Kurtics községhez tartozó Kutasipusztán a sertésvész megszüntét hivatalosan konstatálták.

— Az aradi kereskedelmi és Iparkamara irodájában a hivatásos órák alatt betekinthető: A m. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezető-sége által különféle leltári anyagok szállítása tárgyában kiírt pályázati hirdetmény. A m. k. államvasutak miskolci üzletvezető-ségének pályafenntartási fák szállítására vonatkozó pályázati hirdetménye.

S z j e z z e z i e t.

— Október 1. —

Mai jegyzéseink: Készáru nagyban ayers szesz 50 forint 50 krajczár, kocsinyber 51 forint — krajczár hordó nélkül, per 100 liter 1/2 beleértve 25 frt fogyasztási adót. Száritott moslék 5 frt 20 kr. métermasszáknént.

Budapesti gabnatozsde.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, október 1. d. u. 5 óra.

Buza búsági új	7.05—7.45
Buza tiszavidéki	7.20—7.55
Buza postvidéki	7.15—7.60
Buza fejérmegyei	7.15—7.50
Buza bácskai	7.20—7.80
Roze új, elsőrendű	6.25—6.80
Roze új, másodrendű	6.5—6.20
Arpa takarmány	4.10—4.40
Arpa égetni való	5.20—6.
Arpa sörfőzdei	6.50—8.
Zab	5.45—6.
Tengeri búzági	8.80—8.90
Tengeri másnemű	8.70—8.75
Káposzta-repoze búsági	10.50—11.
Köles	—
Buza márczius—április	7.31—7.33
Buza szeptember—október	7.51—7.52
Buza május—június	—
Roze szeptember—október	6.48—6.49
Tengeri május—június	4.02—4.08
Tengeri július—augusztus	—
Tengeri októberre	—
Zab márczius—április	5.80—5.82
Zab szeptember—október	5.58—5.60
Káposzta-repoze augusztus—szeptember	—

Felelős szerkesztő: Vass Géza.

NYILTTÉR.*

A borosjenői járási főszolgabírótól.

1992/1896. sz.

Hirdetmény.

Az 1894. 12. t. cz. s ennek végrehajtása tárgyában kibocsájtott 4800/894. számú F. K. M. K. M. Rendelet 61 és következő §§-ai értelmében a szőlő művelés érdekeinek előmozdítására Apatele és Borosjenő községekben a hegyközségek megalakítása céljából az érdekelt birtokossági közgyűlés megtartására mindkét helyen a község házához határidőül és pedig Apateleken f. évi október hó 28-ik napjának d. e. 9 óráját, Borosjenőn pedig f. évi október hó 28-ik napjának d. u. 2 óráját tűzöm ki, s azokra az érdekelt birtokosokat ezennel meghívom.

Borosjenő, 1896. szeptember 10-én.

Monti,
főszolgabíró.

1406

Uj confection-üzlet!

A nagyérd. hölgyközönség becs. figyelmébe!

Ertesítjük mély tisztelettel a nagyérdemű aradi, úgy mint a vidéki mélyen tisztelt hölgyközönséget, hogy a mai kor minden igényeinek megfelelő

női divat és confection-üzletet
egybekötve

női ruha készitési vállalattal
megnyitottuk.

Mérték szerint megrendelhető a legfinomabb, az összes női szükségletekben létező, úgy felső, valamint kimenő női ruhák a legjutányosabb árak mellett kaphatók és megrendelhetők, ugymint:

gallérok, kepek, mantillok, bundák és szörme-
árúk a

legelső párisi, bécsi és berlini
modellek szerint.

Vidéki megrendeléseket pontosan mérték
szerint eszközünk.

A nagyérdemű hölgyközönség szives pártfogását
kérve, maradtunk kitűnő tisztelettel

Klein L. és Társa

Arad, Andrassy-tér 24. Neumann palota. 1238

20091/1896. sz.

Hirdetmény.

A nagymélt. m. kir. földművelésügyi miniszterium engedélye nyomán a kőbányai sertéspiacz folyó évi október 15-től kezdve ismét megnyitván, tájékoztatul közhiré tesszük, hogy ugyan-ezen miniszterium által a szállítás módokat illetőleg 56200/96. szám alatt a következő redecet bocsátott ki.

A kőbányai piac forgalmának, az onnan külföldre irányuló kivitelnek sertésenyésztőink és hízalóink érdekében fekvő állandó biztosítása céljából, a piac állategészségi rendtartásban foglalt határozmányok szigorú betartása mellett a Kőbányára belföldi sertésszállítást még a következő feltételekhez kötöm.

1. A Kőbányára felszállítható sertések létszámát 30000 darabban állapítom meg. A mint a beállítás ezt a létszámot elérte, a további beállítást csak a Kőbányáról időközben elszállított sertések számának arányában engedem meg.

A későbbi beállítások engedélyezésére a kőbányai állategészségügyi hivatalhoz az 5. b. pont szerint érkezett bejelentések időrendje mérvadó.

2. A sertések beállítását Kőbányán csupán azon szállásokba engedem meg, melyek a folyó évi 243. e. t. n. szám alatt kiadott rendeletnek megfelelő módon vasutal, illetve a sertések föl és lerakására külön rakodóval bírnak, továbbá pedig a folyó évi július hó 31-én 27928. szám alatt kiadott rendeletnek megfelelő módon fertőtlenítve vannak.

Sertéseknek a kőbányai piacon lábón való bajtását még kivételesen sem engedem meg.

3. A vásárokon vett (szedett) sertések kizárásával Kőbányára csak is olyan sertések szállíthatók:

a) melyek falkákban együtt neveltettek vagy hízalókban együtt tartattak és 120 kg. vagy ezen felüli súlyal bírnak.

b) melyek oly községből származnak, hol a sertésekre ragadós betegség miatt semmiféle (udvari, majori, községi) zár fenn nem áll.

c) melyek oly községben más sertésektől elkülönítve legalább harmincz napon át megfigyelés alatt állottak és a megfigyelés tartama alatt, valamint az elszállításkor az állatorvos által egészségeseknek találtattak.

d) melyek származási illetve elkülönítési helyükről fertőzött területek érintése nélkül hajthatók, vagy pedig szekerem szállítatnak a felrakó vasuti álmáshoz: végül

e) melyek tulajdonosai a jelen redecetemhez csatolt és az illetékes kerületi állami állatorvostól beszerezhető minta szerint kiállított és két tanu előtt aláírt nyilatkozattal kötelezik magukat, hogy a Kőbányára felhozott és ott tartott falkákban esetleges gyanusnak látszó állatokat, a hivatal egyszerű felszólítására kártérítésre való igény nélkül leszuratják, illetve azonnali levágásra elvontatják, ily falkák nagyobb fertőzése esetén pedig az e célra kirendelt vegyes bizottság határozata alapján az egész falkát kártalanítás nélkül azonnal vágohidon értékesítik és az aklot (eklokat) fertőtlenítik.

4) Az a sertéstulajdonos a ki Kőbányára sertéseit szállítani kívánja, a felszállítandó sertések számát és az elkülönítés helyét, az illetékes kerületi állatorvosnak bejelenteni tartozik.

5) A kerületi állami állatorvos (ennek akadályoztatása esetén az általa kijelölt törvényhatósági állatorvos (a helyszínen számbaveszi és egyenkint vizsgálja) a Kőbányára szállítandó, valamint az elkülönítés helyén (pusztán, majorban hízalóban) levő összes sertéseket.

Abban az esetben, ha a vizsgálat úgy a 3. a) és b) pontban foglalt kikötésre, mint a sertések egészségi állapotára nézve kedvező eredményű:

a) aláírja a tulajdonossal vagy meg hatalmazottjával a vonatkozó nyilatkozatot és az elkülönített sertésállományt a községi előjáróság (rendörkapitányi hivatal) felügyeletére és ellenőrzésére bizza, a mivel a 30 napos megfigyelés kezdetét veszi:

b) az eljáró állami (hatósági) állatorvos köteles a hatósággal együttesen felveendő vizsgálati jegyzőkönyvet melynek a sertéstulajdonos nevét, lakását, az elkülönítés helyét, a megfigyelés alatt vett sertések számát, egészségi állapotát, a felrakó vasuti állomás megnevezését, annak igazolását, hogy az elkülönítés helye és a felrakó vasuti állomás között fertőzött hely nem fekszik, végül az elkülönítés ellenőrzésére tett hatósági intézkedéseket kell tartalmaznia) a birtokosok 3. a) alatt említett kötelező nyilatkozatával együtt a hatósági állatorvos mindenkor a kir. áll. állatorvos útján a Kőbányai királyi állategészségügyi hivatalhoz beküldeni; végül:

c) köteles az állami állatorvos a felrakó állomást a sertések odaérkezésének időpontjával azzal a felhívással tájékoztatni, hogy az állomás-főnökség a rakodó helyeket és pontokat akkorra kellően tisztíttassa és fertőtlenítesse.

6. A kőbányai királyi állategészségügyi hivatal a hozzá érkezett jegyzőkönyveket és kötelező nyilatkozatokat megőrizni, azokról beér-

kezésük időrendjében előjegyzést, a kőbányai sertéslétszámról pedig a külön kiadott utasítás szerint pontos állomány jegyzéket vezetni köteles.

7) Az illetékes kerületi állami állatorvos (esetleg hatósági állatorvos) a megfigyelés alatt álló sertések elszállítását megelőző vizsgálatra a helyszínen csak a kőbányai állategészségügyi hivatalnak azon értesítése alapján jelenhet meg, hogy a kérdéses sertések kőbányára szállíthatók.

A nevezett hivatal pedig ezen értesítések elküldésénél szem előtt tartja első sorban a kőbányai állománynak, létszámát, csupán megfigyelési idő leteltét és a bejelentések sorrendjét.

8) A vizsgálatot teljesítő állatorvos az elkülönítés helyén a felszállítandó sertéseket közvetlenül az elszállítás előtt és a vasutára rakáskor úgy egészségi állapotukra, mint a 3. a-d) pontban foglaltakra nézve megvizsgálja és amennyiben ezekre nézve alapos kifogás nem merül föl: a szállítási engedélyt meg adja és erről (esetleg az engedély megadásáról) a kőbányai állategészségügyi hivatalt értesíti.

A berakás előtt köteles az állatorvos a vasuti rakodók, ponkok és kocsik tisztaságát megvizsgálni. Ha a tisztítást és fertőtlenítést hiányosnak találja: az állomási főnökség közbejöttével a hiányokról jegyzőkönyvet vesz fel, abba a kocsik fertőtlenítését igazoló sárga lap összes adatait bejegyz, a sárga lapot a kocsiról eltávolítja és a jegyzőkönyvet állomási közeg aláírásával hozzám azonnal felterjeszti:

Jegyzőkönyvet vesz föl és terjeszt elem a vasuti rakodó tisztítása és fertőtlenítése körül esetleg észlelt hiányokról is.

9) A kőbányára szánt sertések marhaleveleinek hátlapján az eljáró állatorvos a sertések egészségi állapotát a következő záradékkal igazolni köteles:

... darab sertés egészséges és kőbányára elszállítható.

Kelt, ... (aláírás, pecsét.)

Ily bizonyítással nem bíró sertésszállítmányokat a vasuti közegek Kőbányára fel nem vehetnek s az ilyen sertéseket Kőbányán kirakatni tilos.

10. Ha a kőbányára érkezett sertések között a kirakás alkalmával csak egy drb sertés találtatnék is ragadós betegségben szenvedőnek, vagy gyanusnak: az egész szállítmány a feladás helyére azonnal visszaküldendő vagy levágás céljából azonnal elszállítandó.

11) A kőbányai állategészségügyi hivatal a megérkezett sertések egészségi állapotának megvizsgálása iránt a legszigorubb eljárásra utasítom s különösen felhívom, hogy a kőbányai sertéspiacz állategészségügyi rendtartásának az aklok, trágya ládak, trágyaszállító kocsik, sertés fűrésztők, leszuró-helyek állandó tisztántartása és fertőtlenítése, ugyszintén a folytonos állatorvosi felügyelet iránt intézkedő rendelkezéseit a legszigorubbban hajtja végre.

12) A felek által aláírt kötelező nyilatkozathoz képest, a kőbányai szállásokba esetleg mutatkozó egyes gyanus sertések sürgős eltávolítására irányuló indézkedéssel a hivatalt bizom meg.

Annak elbírálását pedig, hogy mikor következik be egyes darabok leszurása helyett az egész szállás kiürítésének szüksége: a budapesti X. kerületi előjáróból vagy helyetteséből, mint elnökből, a kőbányai állategészségügyi hivatal főnökéből, vagy helyetteséből, és a kőbányai sertéskezelési csarnok elnökéből vagy helyetteséből álló bizottságra ruházom.

Ezen bizottság határozata ellen a sertés tulajdonos és az állat-egészségügyi hivatal hozzám fölebbezhet.

13) Az állatorvosi kiszabások és vizsgálatok költségei a tulajdonost terhelik.

14) Felhívom végül a hivatalt, hogy a kőbányai sertésforgalomról, a beérkezett, valamint apadásba került állományról a jelen redecetem 5. b) pontjában foglalt bejelentések adatainak felsorolásával, úgy az esetleg szükségessé vált kényszeresurásokról hozzám naponként reggeli 9 óráig telefon útján jelentést tegyen. Együttal arra is utasítom, hogy tájékoztatásomra már most, lehetőleg helyszínrázzal ellátott előterjesztést nyújtson be azon szállásokról melyek vasutal és külön rakodóval bírnak és jelentse be azon maximális létszámot és mely a vasutal ellátott szállásokba elhelyezhető.

Arad 1896. évi szeptember hó 9-én.

A városi tanács.